

ELŐSZÓ

A *Verseny és szabályozás* nyolcadik évkönyve – a hagyományokhoz híven – négyes tagolást követ. Az *első részben* a versenyszabályozás néhány vitatott kérdésével foglalkoznak a szerzők. *Csorba Gergely* a fúziókontrollban a párhuzamos események versenyjogi értékelése során felmerülő kérdéseket járja körül. A közgazdasági irodalom áttekintése után bemutatja az Európai Bizottság összefonódásokra vonatkozó általános értékelési módszertanából következő elveket, az elbírálásnál alkalmazott prioritási elv mellett és ellen felhozott jogi érveket. Végül három fúziós esetcsoportot alapján értékeli az eddigi csekély versenyjogi gyakorlatot.

A kötet második tanulmányában *Belényesi Pál* az ügyvédi sikerdíjas jogérvényesítési rendszer közgazdasági hátterét elemzi. Megvizsgálja, hogy a nemzetközi példák és a magyarországi jogszabályok milyen keretet adnak a versenyjogi jogsértésekhez kapcsolódó magánjogi igények hatékony érvényesítéséhez. A tanulmány további részében kifejti, hogy a versenyjogi jogsértések folytán „érdekelt” személyek esetében milyen pénzügyi tényezők és esetleges közgazdasági megfontolások befolyásolják az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést.

A versenyfelügyeleti eljárások bírósági felülvizsgálata a témája *Nagy Csongor István* írásának. Bemutatja a bírósági felülvizsgálat általános közigazgatási jogi modellejt, valamint elemzi az Emberi Jogok Európai Bírósága, az Európai Bíróság és a Kúria közelmúltban hozott ítéleteit, illetve ezek következményeit, külön kitérve a magyar versenyfelügyeleti eljárás szerkezeti kérdéseire.

A kötet tematikusan összefüggő *második része* a közgazdaságtan, a közgazdasági szakértelem helyét keresi az ágazati és versenyszabályozásban. *Valentiny Pál* tanulmánya a jogalkalmazási közgazdaságtan (*forensic economics*) fogalmi tisztázásának szándékával bemutatja a piac- és vállalatelmélet fejlődését és jogalkalmazáshoz való viszonyának változásait. A verseny- és ágazati szabályozásban használt vizsgálatokat, eljárásokat követve felvázolja a jogalkalmazásban használt közgazdasági elemzési eszközök helyét a tudományos palettán.

Muraközy Balázs a legfrissebb tanulmányok felhasználásával ad körképet arról, hogy négy élenjáró szabályozó szervezet milyen kvantitatív módszereket használ elemzéseiben. Megállapítja, hogy a leginkább összetett empirikus módszerek, például a fúziószimuláció a gyakorlatban szinte csak „tankönyvi” esetekben alkalmazható hatékonyan, egyébként kevésbé kifinomult empirikus specifikációkat használnak fel. Az elemzett esetek alapján egyre nagyobb szerepet játszik – és egyben jelentős

kihívást is jelent – a fúziók pozitív hatásainak mérése, a nem horizontális fúziók elemzése és bizonyos piacokra testreszabott modellek építése.

A tematikus rész *Antal-Pomázi Krisztina* által írott harmadik tanulmánya a bírósági eljárások során alkalmazott közgazdasági szakértőket érintő megbízó–ügynök kapcsolatokat tárgyalja. A felek által felkért szakértők általában nem tekinthetők pártatlannak, és gyakran előfordul, hogy egy ügyben egymásnak annyira ellentmondó vélemények születnek, hogy a bíróság nem tud dönteni, és a bíró végül „semleges” szakértőt rendel ki. Vizsgálódása egyik eredménye, hogy kellően jól informált felek esetén a bíró nem számíthat arra, hogy a felek meg tudnak egyezni a „semleges” szakértő személyében. Másik eredménye, hogy létezik olyan, jó tulajdonságokkal rendelkező mechanizmus, amellyel a rosszul informált bíró képes semleges szakértőt választani olyan helyzetben, amikor a felek jól informáltak a szakértők lehetséges véleményeiről.

Paizs László a kvantitatív elemzések szerepét egy szabályozott ágazatban vizsgálta. Az árampiacok deregulációja óta eltelt időszak gazdag irodalmából tanulmánya a nem kooperatív játékelméleti megközelítésű modellek áttekintését tekinti feladatának. Vázlatosan ismerteteti az árampiacok leírására alkotott oligopólium- és aukciós modellek eredményeit és a modellek gyakorlati alkalmazásával szerzett tapasztalatokat.

A versenyszabályozás szerepének növekedésével és a rendelkezésre álló adatok körének bővülésével párhuzamosan felmerült az igény a versenyhatóságok működésének, döntéseinek az értékelésére. Így a tematikus rész záró tanulmánya a versenyhatósági döntések jóléti hatásainak méréséről szól. *Muraközy Balázs* és *Valentiny Pál* az értékelési lehetőségek áttekintése után az egyik értékelési típus, a hatóságok által készített, a fogyasztókat érintő jóléti haszon számbavételével foglalkozó önértékelések nemzetközi tapasztalatait, problémáit és az alkalmazott megoldásokat elemzi.

Az évkönyv *harmadik része* a hálózatos szolgáltatások piacával és szabályozásával foglalkozik. Ennek a résznek első tanulmánya a postai piac versenyproblémáit és a magyar postai piacnyitás tanulságait elemzi. *Pápai Zoltán* és *Papp Bertalan* a különféle belépési korlátok áttekintése után az inkumbens postai szolgáltatók magatartása által támasztott stratégiai, az állami szabályozás körébe tartozó jogi, adminisztratív, valamint az inkumbens postai szolgáltatót pozitívan diszkrimináló szabályozás szerepét tárgyalják. Végül megvizsgálják és értékelik az állami szabályozás kereteit meghatározó, a piacnyitást megvalósító 2012. évi magyar postatörvényt és annak piaci belépésre gyakorolt hatását.

Az évkönyv tizedik, egyben utolsó tanulmánya *Selei Adrienn* és *Takácsné Tóth Borbála* munkája. A tanulmány az európai gázpiac ellátásbiztonságának kínálati oldali alkalmazkodását modellezi. Rövid és hosszabb távú válságforgatókönyvek esetén vizsgálja az egyes szabályozói eszközök hatását az orosz gázszállítás bizonytalanságainak leginkább kitett kelet-közép-európai országok nagykereskedelmi gázáraitra és a fogyasztók jólétére. Megállapítják, hogy míg a csak egy-egy vezeték

érintő intézkedéseknek jellemzően kedvező hatása inkább lokális, addig a vezetékek kétirányúvá alakítása, a nyugati piacokkal való jobb összeköttetés révén jelentősen fokozza az ellátás biztonságát. Magyarországnak – mivel a számszerűsített haszon jelentős részét a magyar fogyasztók realizálják – érdekében áll az európai uniós piaci szabályozás támogatása. Az elemzés arra is rámutat, hogy a magyar stratégiai tárolói készlet felszabadítása egy ellátásbiztonsági válság esetén nemcsak Magyarországon, hanem a régió más országaiban is jelentősen enyhítheti annak negatív hatását.

Az évkönyv *negyedik része* válogatást tartalmaz a versenypiacokkal és a szabályozással foglalkozó szakirodalom 2014-ban publikált terméséből. A *Bálint Éva* gyűjtésében készült bibliográfiában az ágazati és versenyszabályozás általános témakörein kívül kiemelten szerepelnek a kötet tanulmányai által vizsgált kérdésekhez kapcsolódó művek. A hazai szakirodalom esetében szélesebb körben igyekszik bemutatni az újonnan megjelent írásokat, a külföldi irodalom bősége miatt erősen válogatva, az angol nyelvű kiadványokat szemlézi.

A kötet készítői köszönettel tartoznak a Gazdasági Versenyhivatalnak, támogatásuk nélkül a kiadvány nem jöhetett volna létre.

A szerkesztők